

»Kaj si pa ti kot politik naredil za ta uspeh?!«: Raba strokovnega jezika diplomacije med poslankami in poslanci državnega zbora v letih od 1990 do 2018

BOŠTJAN UDOVIČ

*Center za primerjalnopravne raziskave, Fakulteta
za družbene vede Univerze v Ljubljani, Kardeljeva pl. 5,
SI 1000 Ljubljana, bostjan.udovic@fdv.uni-lj.si*

DOI: <https://doi.org/10.18690/scn.18.1.115-138.2025>

1.01 Izvirni znanstveni članek – 1.01 Original Scientific Article

---

Namen članka je ugotoviti, kako poslanke in poslanci državnega zbora uporabljajo strokovno izrazje s področja diplomacije. Na podlagi kvantitativne in kvalitativne analize smo ugotovili, da poslanke in poslanci državnega zbora: (1) v svojih govornih nastopih pogosto uporabljajo strokovne izraze s področja diplomacije neustrezno ali na poljuden način; (2) v svojih nastopih, kadar govorijo o področju diplomacije, pogosto ne uporabljajo jezika stroke, temveč bolj družbeno razširjen publicistični jezik; (3) uporabljajo v svojih govorih politični jezik, ki temelji na pogovorni, ne pa na knjižni pogovorni ali knjižni zborni socialni zvrsti jezika.

The aim of this article is to establish how the members of the National Assembly use specialised terminology in the field of diplomacy. Results of quantitative and qualitative analyses show that in their speeches MPs (1) often use technical terms from the field of diplomacy incorrectly or semi-colloquially; (2) when talking about the field of diplomacy, they often resort to journalistic language rather than the language of the profession; and (3) they use political language based on colloquialisms.

Ključne besede: jezik diplomacije, Državni zbor Republike Slovenije, poslanke in poslanci, korpus *siParl* 2.0, jezikovna kultura

Key words: professional language, diplomacy, specialised terminology, National Assembly, Slovenia, MPs, corpus *SiParl* 2.0, language culture

---

Uvod in oris raziskovalne problematike¹

Namen članka je proučiti rabo strokovnega jezika diplomacije (od tu dalje: jezika diplomacije)² med poslankami in poslanci Državnega zbora Republike Slovenije. Tega se lotevamo predvsem zato, ker menimo, da vplivi jezika, ki ga uporabljajo demokratično izvoljeni predstavniki ljudstva, segajo onkraj govorniškega pulta ali dvorane državnega zbora in učinkujejo tudi na oblikovanje »sprejemljivosti« jezikovnih sredstev v splošni javnosti. To je še posebej pereče z vidika razvoja jezika diplomacije, vključno z nekaterimi posebnostmi, ki jih ima ta strokovni jezik sam po sebi.³

Diplomacija in njene dejavnosti veljajo v mednarodnih odnosih za konstitutiven element vsake države. To pomeni, da v teoriji država lahko obstaja sama po sebi in sama zase, toda v praksi brez vzpostavljanja diplomatskih odnosov, bodisi po načelu *ius legationis* (pravica do odposlanstva) ali *ius representationis* (pravica do predstavljanja), država ne more obstajati oziroma je njen obstoj določen brez ene njenih inherentnih pravic (pravice do predstavljanja v najširšem pomenu). Vendar diplomatska dejavnost ne obsega samo predstavljanja države navzven, ampak vpliva tudi na oblikovanje notranje politike, tj. politike v državi sami (prim. Haass, 2013; Putnam, 1988) oz. izvedeno na celotni družbenopolitično-ekonomsko-kulturni razvoj države. Diplomatska dejavnost države tako vpliva tudi na razvoj (nacionalnega) jezika. A to je le ena plat medalje. Druga pa se nanaša na razvoj (nacionalne) diplomacije kot samostojne dejavnosti. V tem kontekstu je oblikovanje jezika diplomacije izrazito pomembno, saj poleg jezikovne zmožnosti strokovnjakov s področja diplomacije oblikuje tudi celoten pojmovni in sporočevalski aparat diplomacije. To pa ne prispeva samo k novim pristopom v diplomatski metodi, ampak tudi k bogatenju jezikovnega korpusa

¹ Članek je nastal kot raziskovalno delo v okviru programske skupine P5-0177 (Slovenija in njeni akterji v mednarodnih odnosih in evropskih integracijah). Avtor se za koristne nasvete in nasvete pri izboljšavi članka zahvaljuje recenzentom, urednikom ter prof. dr. Moniki Kalin Golob.

² Ker je diplomacija del politične dejavnosti v družbi, je tudi jezik diplomacije del sistema političnega jezika. Po ugotovitvah Legan Ravnika (2009: 61) se je politični jezik na Kranjskem začel razvijati z vznikom prvih slovenskih časopisov za širšo rabo, torej predvsem po letu 1861. V naši razpravi bomo uporabljali besedno zvezo jezik diplomacije, kot jo uporablja Udovič (2016: 365), saj bi bila uporaba besedne zveze diplomatski jezik zavajajoča. Pri prvem gre namreč za strokovni jezik področja diplomacije ter s tem tudi za ubesedovanje strokovnih dejavnosti znotraj diplomatskega sporočanja, pri drugi besedni zvezi pa izraz diplomatski jezik kot jezikovni snop bolj označuje značilnosti jezikovnih sredstev, npr. nejasnost, »medvrstičnost«, posrednost, dvoumnost, nedoločenost itd.

³ O dilemah in vprašanjih v zvezi s položajem (govorjenega) slovenskega jezika, njegovim udejanjanjem v političnem življenju (kot širše spremenljivke) prim. Hojnik (2018), Jesenšek (2018), Lengar Verovnik (2018), o jeziku 'antipolitike' cf. Perić Šormaz (2024), o političnosti 'bosanskega' jezika v šolah v Bosni in Hercegovini več v Hodžić (2021).

za opisovanje različnih diplomatskih dejavnosti države ter tudi novosti, ki se v teh dejavnostih pojavljajo.

Dileme v zvezi z ustvarjanjem in oblikovanjem jezika diplomacije lahko združimo v tri kategorije. Prva se nanaša na vprašanje o tem, ali je jezik diplomacije sploh pomemben glede na to, da je diplomacija v svoji srži mednarodna dejavnost. V povezavi s tem dejstvom se med praktiki pogosto pojavljajo pomisleki o slovenjenju izrazov s področja diplomacije, saj da je zaradi ene od značilnosti vsakega strokovnega jezika – enopomenskosti – bolje uporabljati ustaljene izraze, bodisi tujke ali prevzete besede.⁴ Drugi sklop se osredotoča na razmisleke o razvoju jezika diplomacije. Ta se je v zadnjih trideset letih razvijal izjemno hitro in sunkovito, kar predstavlja izziv (tudi) za slovenščino, saj na Slovenskem zamujamo s prenosom in oblikovanjem ustaljenih strokovnih terminov in fraz iz diplomacije, kaj šele da bi bili sposobni prenesti vse novosti, ki so se oblikovale v zadnjih tridesetih letih. Navedeno odpira tudi vprašanje, ali je slovenščina sploh zmožna posrkati ta hitri razvoj diplomatske prakse ter ga tudi jezikovno umestiti in udejanjiti tako, da bi oblikovala lasten korpus diplomatskega izrazja oziroma strokovnih terminov, ki bi bili ne samo jezikovno korektni, temveč (za teoretike in praktike) tudi obče uporabni. Tretja dilema se običajno poraja pri tistih, ki se poklicno ukvarjajo s slovenskim jezikom, in zadeva tehtanje med ustvarjanjem novih terminov ter prilagoditvijo že uveljavljenih (v tujem jeziku). Na tem področju lahko hitro naletimo na tanko mejo med skrbjo za razvoj jezika in jezikovnim purizmom.⁵ Vse prikazane dileme se seveda med seboj povezujejo, odslikavajo pa se tudi v vsakodnevni diplomatski in jezik(slo)vni praksi.

Predstavljeni namen in izhodiščne dileme določajo okvir naše razprave, katere cilj ni iskanje ustreznih rešitev, temveč predvsem ugotavljanje, kako se skozi politični jezik, ki ga v svojih nastopih uporabljajo poslanke in poslanci državnega zbora, kaže uporaba jezika diplomacije ter kateri izzivi se pri tem pojavljajo. Da bi to lahko raziskali, smo si postavili raziskovalni vprašanja, na kateri želimo odgovoriti, in sicer:

- R1: Kako poslanke in poslanci v Državnem zboru Republike Slovenije uporabljajo jezik diplomacije oziroma strokovno terminologijo, povezano z diplomatskimi dejavnostmi države?
- R2: Kako se je v jeziku diplomacije usidrala slovenska terminologija?

---

⁴ »Tujke [...] imenujemo tiste besede, ki se v slovenščini niso prilagodile popolnoma, temveč če v večji ali manjši meri«. Skupina besed, »ki je v slovenščino prišla iz drugih jezikov [...] imenujemo prevzete besede« (Toporišič, 2000: 131).

⁵ Udovič (2023: 254) med drugim opozarja, da je pri snovanju nove terminologije Tomo Korošec pogosto poudarjal, da se v jeziku nikoli ne smemo ozirati v smer jezikovnega purizma, ki je bil zanj »prevlada jezika nad stroko«, ampak v iskanje terminoloških rešitev, ki jih je sam definiral kot »sodelovanje med jezikom in stroko«.

Na ti dve raziskovalni vprašanji bomo odgovarjali s kombinacijo kvantitativnih in kvalitativnih metod raziskovanja. Analizirano gradivo je del korpusa *siParl 2.0*, ki vsebuje zapisnike sej državnega zbora med letoma 1990 in 2018. Znotraj tega korpusa bomo preučevali, kako (parlamentarni) govorniki uporabljajo strokovne termine s področja diplomacije. V korpus analiziranih spremenljivk smo umestili pet najpogostejše uporabljenih terminov s področja diplomacije, ki se pojavljajo v *siParl 2.0*: (1) privolitev/soglasje oziroma *agrega(n)*, (2) poverilnica oziroma *akreditiv*, (3) ultimatívna nota oziroma *demarša*, (4) veleposlanik/-ica oziroma *ambasador/-ka* ter (5) odpravnik poslov oziroma *chargé d'affaires*. K demarši smo zaradi pogoste zamenjave s terminom *depeša* dodali še tega. Ne le z metodo analize, odgovore na raziskovalna vprašanja bomo iskali tudi s pomočjo etnografske metode opazovanja z udeležbo ter metodo intervjuja. Dobljene rezultate bomo nato z metodama sklapljanja (angl. *coupling*) ter sinteze oblikovali v nova znanstvena spoznanja, ki ne bodo pomembna samo za našo analizo, temveč tudi za vse tiste (politične) odločevalce, ki se ukvarjajo s področjem oblikovanja jezika diplomacije na Slovenskem in nasploh.

Članek je zgrajen na treh medsebojno povezanih stebrih. Uvodu in orisu raziskovalne problematike sledi teoretski okvir, temu pa empirična analiza izpostavljenih primerov. Članek zaključujemo z razpravo in sklepi ter možnostmi raziskovanja v prihodnje.

Jezik diplomacije kot posebna zvrst političnega jezika: teoretsko-metodološki okvir

Jezik diplomacije je podzvrst političnega jezika (prim. Hribar 2006) in ima lahko različne uporabnosti. Ena teh je moč političnega jezika, da naslavlja tistega (torej prejemnika – volilca, političnega sopotnika, tekmeca, splošno javnost itd.), ki mu je ta podzvrst jezika kot sredstvo komunikacije namenjena.⁶

⁶ Politični jezik je običajno nekakšna polovična oblika dvogovora. Sporočevalec v svojem govoru namreč običajno naslavlja »nekoga na drugi strani«, ni pa nujno, da je ta oseba ali skupnost oseb realna, lahko je neke vrste imaginarna gmota. Sporočevalec svoje politično sporočilo tedaj denimo predaja bodisi neznanemu naslovniku bodisi več naslovnikom, pri čemer pa ne ve tega, (1) koga zares naslavlja (to niso nujno vedno volilci, čeprav so v političnem govoru prav ti tisti, ki so za sporočevalca najpomembnejša javnost), kot tudi ne tega, (2) kdo bo sporočilo, ki ga podaja, sprejel ter kako ga bo sprejel (ali ga bo pravilno dekodiral, bo razumel vse odtenke itd.). Umanjkanje neposredne takojšnje povratne informacije v večini političnih govorih vodi do tega, da ta njen izostanek vpliva na druge politične govore istega govornika na način, da jih, dokler informacije ne dobi, standardizira po določenih postopkih, kot sam misli, da delujejo. Več o tej tematiki v van Dijk (1980), Kranjc (1997), Korošec (1998), Krajnc (2005), Krajnc Ivič (2015) ipd.

Še ena pomembna značilnost političnega jezika obstaja, ki je ne gre zanemariti – ta vrsta jezika je namreč v pretežni meri govorjena.⁷

Kot govorjeni jezik ima določene svojstvene značilnosti. Te Schiffrin (1994: 416) definira kot: (1) namera tistega, ki govori, (2) strategije za prepoznavanje tistega, ki govori, (3) pomen, značilnosti in jezikovne oblike znotraj določenega konteksta tistega, kar je izgovorjeno, (4) neposredni kontekst govorjenega in uokvirjanja govorjenega, (5) notranje vrste določenega diskurza (od strogo objektivnih do vse bolj subjektivnih) in (6) družbeno-kulturnega konteksta ter razumevanja dejanja in stanja, ki se v njem pojavljajo. Tudi slovenski strokovnjaki so kar nekaj pozornosti namenili posebnostim govorjenega jezika: Mojca Smolej (2006) preučevala skladenjske strukture v govorjenih besedilih, Darinka Verdonik in Iztok Kosem (2012) sta se ukvarjata z analizo ključnih besed v diskurzih slovenskega govora. Med novejšimi deli izpostavljamo članek Hotimirja Tivadarja (2015), ki analizira razmerje med slovenskimi in tujimi prvimi v knjižnem jeziku; članek Tine Verovnik in Monike Kalin Golob (2020), v katerem razpravljata o vplivu družbeno-političnih sprememb na medijske jezikovne prakse; monografijo Darinke Verdonik in Ane Zwitter Vitez (2020), ki prikazuje *Slovenski govorni korpus Gos*; članek Damjana Hubra (2022) o poudarkih v slovenskem medijskem govoru ter članek Tine Verovnik (2023) o vprašalnih nagovorih in drugih besedilotvornih strategijah v intervjujih na radiu in v podkastu.

Iz vseh naštetih analiz je mogoče izluščiti nekaj skupnih značilnosti govorjenega jezika: Govorjeni jezik je bogat z metaforami in vsebinskimi preskoki. Namen sporočevalca je običajno predvsem v tem, da sogovornika prepriča v »svoj prav«. Govorjeni jezik tako redko pojave 'le' nevtrarno opisuje, pogostejše (nas) prepričuje. Za politični jezik to še toliko bolj velja. V njem ima sporočevallec jasen namen, ki ga želi doseči z ubesedovanjem določenega (družbeno-kulturnega) dejstva. A govorjeni politični jezik ima še eno značilnost: v njem je poleg izrečenega pomembno tudi tisto, kar ni izrečeno, bodisi zato, ker je govornik to pozabil izreči, bodisi zato, ker tega ni znal primerno ubesediti, ali zato, ker tega namenoma ni želel izreči. Zato poudarjamo, da moramo pri analizi govorjenega političnega jezika paziti tudi na tisto, kar se kontekstualizira v neizrečenem.

Z vidika jezika pa imajo politični govori še dodatne posebnosti. Nataša Hribar (2001: 320–329) na primeru analiziranih treh govornih nastopov slovenskih politikov ugotavlja, da »v govorjenem jeziku politikov močno prevladujejo večstavčne oziroma zložene povedi« (Hribar 2001: 321). Kot opozarja, »to niti ne preseneča« (Hribar 2001: 321), zakaj tako meni, pa iz njenega dela

---

⁷ Obstaja seveda tudi pisni politični jezik, a ta je običajno zborni ali vsaj knjižno pogovorni. Njegova analiza presega namen članka, zato njegovih značilnosti v tem kontekstu ne predstavljamo. Da je pisna beseda drugačna kot govorjena, opozarja že Breda Pogorelec (1965: 132–156).

ne izvemo in bi bilo vredno dodatne širše analize. Na tem mestu želimo tudi na podlagi lastnega opazovanja z udeležbo pojasniti, zakaj zloženost oziroma večstavčnost povedi v govorih politikov po našem mnenju ne preseneča. Formulacije v političnih govorih same po sebi terjajo večstavčnost oziroma zloženost povedi zaradi treh razlogov. Prvič, politični govor se oblikuje sproti, to pa pomeni, da govornik niza dodatna dejstva v obliki prirednih ali podrednih stavkov, znotraj stavčnega člena pa z dodajanjem pridevnikov, tudi tistih, ki so vsebinsko morda enaki, a dajejo močnejši čustven pridih (npr. »hrepneli in koprnili smo po samostojni državi«). Drugič, za politični govor je večstavčnost oziroma zloženost logična, saj želijo z njo politiki kot nosilci političnega govora izzveneti po eni strani prepričljivi, po drugi pa želijo obenem tudi osvetliti vse vidike določene tematike/problematike. Tretjič, politiki želijo s kompleksnostjo v svojih govornih nastopih ustvariti občutek zanesljivosti in usposobljenosti za opravljanje tega poklica. Četudi vse naštetu velja, pa se moramo zavedati, da se v politično govorjenem jeziku pojavlja hamletovska razlika med videzom in resnico oz. z besedami Nataše Hribar (2006: 327) kompleksnejša jezikovna struktura v političnih govorih ne pomeni nujno »kompleksne vsebinske strukture«.⁸ Na tem mestu velja dodati še eno lastno ugotovitev o političnem jeziku: politični jezik je pogosto skladenjsko večstavčen oziroma zložen tudi zato, ker v politiko pogosto vstopajo posamezniki, ki niso opravili politične (sekundarne) socializacije oziroma so sekundarno socializacijo opravili v svojih izvornih poklicih (npr. visokošolski učitelji, strokovnjaki, pravniki, diplomati idr.), v katerih je bila kompleksnost jezikovnih struktur odraz želje po natančnosti, enopomenskosti in jasnosti. Posledično ti s seboj v politiko prinesejo svoj strokovni jezik, premalo pozornosti pa posvetijo temu, da je v političnem jeziku pomembnejše od natančnosti, torej od odtenkov, biti nazoren, všečen in jednat.⁹

In tu se jezik diplomacije oddalji od klasičnega političnega jezika, saj je bolj kot politični jezik jezik stroke. Zanj velja, da mora biti jasen in nedvoumen (prim. Kalin Golob 2001: 104–113; tudi Kalin Golob 2008: 81), kar je še pomembnejše prav v diplomatskem občevarju, saj je v njej celotno sporočanje v veliki meri medvrstično (prim. Udovič in Kalin Golob 2019) oziroma je, kot ugotavlja Udovič (2023: 259), jezik diplomacije »že sam po sebi zasnovan na medvrstičnosti, metaforičnosti, pa tudi nedokončanih stavkih in povedih, dvoumnostih itd. [...]« pa tudi zgrajen na očitnem nenasprotovanju. Beseda »ne«

⁸ S tem se strinjamo tudi na podlagi svojih izkušenj opazovanja z udeležbo.

⁹ S tem se ne strinja eden od sogovornikov (oseba A, 2023), ki je dejal, da bi morala tudi v političnem jeziku prevladovati natančnost, saj se politiki pogovarjajo o odtenkih, oz. kot pravi sam: »Zadeve v politiki niso črno-bele [...]. Zato je treba ljudem pojasniti, da v političnem jeziku opazujemo odtenke, kontekst in strukturo odtenkov. Politični jezik ni in ne sme biti poenostavljanje, temveč obratno – biti mora predvsem natančen, jasen in nedvoumen.« (Pogovor z osebo A 2023)

je v jeziku diplomacije tako skorajda nedovoljena, *denotat* »ne« pa se izraža raje posredneje.¹⁰

Empirična analiza

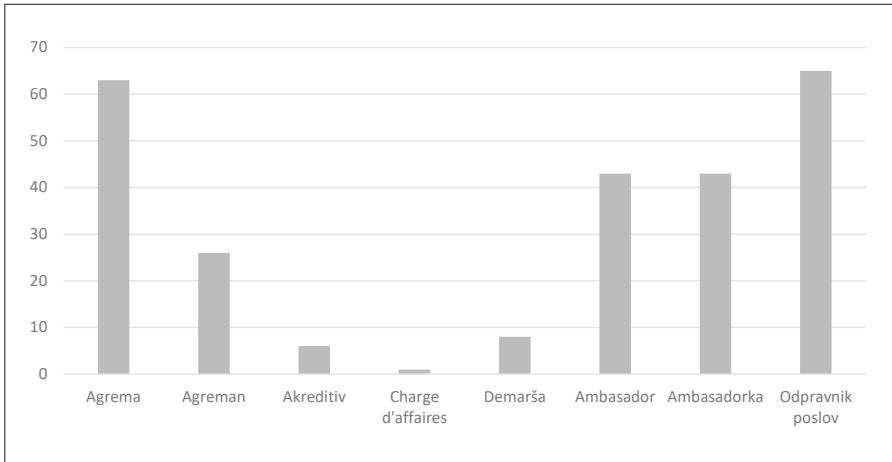
Metodologija in metode analize, raziskovalna vprašanja ter korpus podatkov

Izhodišče empirične analize sta v uvodu postavljeni raziskovalni vprašanji. Da bi nanju odgovorili, smo kot enoto analize vzeli korpus *siParl 2.0*, ki vsebuje zapisnike sej državnega zbora v letih od 1990 do 2018 (osem zakonodajnih obdobj). Gre za skoraj dvanajst tisoč dokumentov z več kot deset tisoč plenarnih sej, sej delovnih teles državnega zbora ter sej kolegija predsednika državnega zbora. V korpus je vključenih več kot milijon govorov in več kot 230 milijonov pojavnih (od tega 202 milijona besed, 11,5 milijona stavkov). Korpus prav tako vsebuje metapodatke o govorcih in govorkah, značilnostih seje (redne, izredne, slavnostne), strankarsko pripadnost govorcev in govork, prav tako pa tudi uredniške posebnosti (te so posebej označene) (Pančur idr. 2020).

S podatki tega korpusa smo nato izvedli dve vrsti analize: kvantitativno in kvalitativno, obe s pomočjo programa *Noske* (No Sketch Engine). Najprej smo določili termine, ki so nas zanimali, in sicer na podlagi naključnega pregleda časopisnih člankov ter poslušanja različnih sej državnega zbora. V širši nabor smo najprej uvrstili deset terminov, nato pa glede na njihovo pojavljanje v medijih in v razpravah v državnem zboru ta izbor zožili na pet terminov, in sicer: (1) *agrega(n)*, (2) *akreditiv*, (3) *demarša* in *depeša*, (4) *ambasador* in *ambasadorka* ter (5) *odpravnik poslov* (oziroma *chargé d'affaires*). Ti termini so se v okviru naše nestrukturirane analize najpogosteje pojavljali v splošno-pogovornem in novinarskem jeziku, pa tudi v diplomatskem žargonu (ki smo ga sami opazovali z metodo opazovanja z udeležbo). Po določitvi terminov smo s programom *Noske* pregledali število teh pojavnih v korpusu *siParl 2.0*. Število zadetkov v celotnem korpusu prikazujemo na sliki 1.¹¹

¹⁰ Znana je krilatica, ki kroži v diplomatskih krogih o tem, kako se izraža kakovosten diplomat, in gre nekako tako: »Če kakovosten diplomat reče 'da', misli 'mogoče'; če reče 'mogoče', misli 'ne'. Kakovosten diplomat nikoli ne reče 'ne'.

¹¹ Naše predvidevanje, da bo teh pojavnih več, se ni potrdilo. Redko pojavnost teh terminov lahko pripišemo predvsem temu, da so tiste seje Odbora za zunanjo politiko, ki so namenjene ključnim vprašanjem s področja diplomacije, običajno zaprte za javnost, njihovi zapisniki pa javnosti niso dostopni oziroma niso vključeni v bazo *siParl 2.0*.

Slika 1: Število pojavnic izbranih terminov v parlamentarnih razpravah
Vir: izračunano na podlagi siPARL2.0 (2022)

Po tem, ko smo pregledali število pojavnic, smo se lotili kvalitativne analize uporabe izbranih terminov med govorniki na sejah državnega zbora. Pri tem smo pregledali izjave poslank in poslancev (pa tudi drugih sodelujočih na seji) ter izbrali tiste izjave, v katerih (a) so bili izbrani termini uporabljeni v pomen-sko napačnem kontekstu ali (b) je bila uporaba tujke oziroma izposojenke pri govorniku nepotrebna in bi jo bilo mogoče nadomestiti z uveljavljeno besedo v slovenščini.¹²

Rezultati analize

Agrema in agreman

Beseda *agrema(n)* je ena najpogostejših besed, ki se pojavlja v slovenskem jeziku diplomacije. Gre za prevzeto besedo, ki se izvorno glasi *agremán* (fr.) ali *agreement* (angl.) in predstavlja »dejanje države sprejemnice, s katerim ta odobri državi pošiljateljici, da lahko v državi sprejemnici koga imenuje za vele-poslanika oziroma pomorskega, letalskega ali vojaškega atašeja« (Udovič 2016: 373). Različni neuradni prevodi DKDO v slovenščino so *agremán/agreement* slovenili različno: Simoniti (1994: 32) je izraz prevedel kot *privolitev*, a je v oklepaju vseeno pustil tudi prevzeto besedo *agreman*; Bohte in Sancin (2006: 253) sta besedo pustila v citatni obliki *agrément*, a sta v opombi pojasnila, da gre za *privolitev*. Ko analiziramo uradne dokumente slovenske diplomacije, v njih najdemo različne pojavnice. Uradni prevod 4. člena DKDO, ki je bil objavljen

¹² Izhodišča (izjav iz korpusa *siParl 2.0*) nismo lektorirali.

v Simoniti idr. (2014: 213–252), uporablja izposojenko *agrema*,¹³ *Zakon o zunanjih zadevah* (NPB8) pa zadeve še bolj zaplete. Medtem ko v 3. odstavku 17. a-člena uporablja besedo *agreman* oziroma [v rodilniku] *agremana*, v 59. členu za enako zadevo uporabi termin *soglasje*.¹⁴

Analiza razprav v državnem zboru je pokazala, da je beseda *agrema(n)* med razpravljalci splošno sprejeta, pri čemer jo govorniki uporabljajo kot izvirno slovensko besedo (prim. Toporišič 2000: 131), sicer mnogokrat v strokovno in jezikovno neprimernem kontekstu (tabela 1).

Tabela 1: Slogovno in vsebinsko neustrezna uporaba besede *agrema(n)*

Uporaba [poud. avt.]	Komentar	Vir
Prišel je tudi agrema s strani madžarske države.	Termin <i>agrema</i> bi bil lahko nadomeščen s terminom poverilnica. Je pa tukaj tudi vsebinska napaka, saj privolitev »ne pride«, temveč jo država izda oziroma jo odpošlje.	Andrej Gerenčer, Mandatno-imunitetna komisija, 17. redna seja, 9. 5. 2002
[...] Evropska zveza še ni dala svojega dokončnega agremaja k temu.	Neustrezna uporaba termina <i>agrema</i> , mišljeno je soglasje o čem in ne privolitev za imenovanje diplomata.	Andrej Bajuk, Komisija za nadzor javnih financ, 2. izredna seja, 26. 2. 2002
Mislim [...], da je to proces o katerem mora na nek način agrema dati tudi domači predsednik ne samo tuj [...].	Neustrezna uporaba termina <i>agrema</i> . Privolitev poda samo tuji predsednik države.	Samuel Žbogar, Odbor za zunanjo politiko, 1. nujna seja, 19. 11. 2008
[...] ki je človeku, ki je sokriv za zločin nad lastnim narodom podelil agrema .	Privolitev se ne podeli, temveč jo država izda.	Eva Irgl, Odbor za kulturo ..., 7. nujna seja, 13. 11. 2009
In lahko se zgodi, da ta vaša kandidatka ne bo dobila agremaja pri Svetem sedežu.	Privolitev se ne »dobi« pri Svetem sedežu, ampak jo Sveti sedež izda.	Miro Petek, Odbor za zunanjo politiko, 30. redna seja, 17. 3. 2010

¹³ 1. odstavek 4. člena se glasi: »Država pošiljateljica se mora prepričati, da je oseba, ki jo namerava imenovati za vodjo diplomatskega predstavništva v državi sprejemnici, dobila **agrema** te države.«; 2. odstavek istega člena pa: »Država sprejemnica ni dolžna državi pošiljateljici pojasniti razlogov za zavrnitev **agremaja**.« [Poud. avt.]

¹⁴ Udovič idr. (2011: 278) menijo, da bi zaradi pomena tega akta morali *agremán/agreement* prevajati kot privolitev oziroma odobritev, to pa sledi tudi logiki, ki jo uporablja *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, ki *agrema* razume kot »privolitev vlade, da se kdo pri njej imenuje za diplomatskega zastopnika«.

Uporaba [poud. avt.]	Komentar	Vir
Slovenska zakonodaja [...] jasno opredeljuje, kdo je pristojen za dajanje soglasja oziroma, kot se to reče v mednarodnih odnosih, v diplomatskem jeziku, agremaja tujemu veleposlaniku.	Nepotrebno podvajanje. Ko je govorka uporabila besedo <i>soglasje</i> , je že povedala vse [bolje bi bilo, če bi govorka uporabila besedo <i>privolitev</i>].	Janja Klasinc, Odbor za zunanjo politiko, 50. redna seja, 15. 1. 2010
Glede generalnega konzula v Trstu [...] še nismo prejeli agremaja s strani države, kjer se bo izvajala konzularna dejavnost oziroma kjer ima sedež generalni konzulat.	Vsebinsko neustrezna uporaba besede <i>agrema</i> , saj konzuli ne dobijo <i>privolitve/soglasja</i> , ampak <i>eksekvatura</i> .	Karl Erjavec, Odbor za zunanjo politiko, 4. redna seja, 9. 4. 2012

Vir: lastna analiza

Kot lahko ugotovimo iz izbranih primerov, je bila uporaba besede *agrema(n)* uporabljena neustrezno ali pa se je po nepotrebem podvajala. Prav tako je bilo neustrezno opisano dejanje izdaje privolitve/soglasja, saj so govorniki dejali, da je privolitev/soglasje »prišlo«, »je bilo podeljeno« oziroma »dobljeno«. Pomembno je poudariti, da država sprejemnica privolitve/soglasja izda oziroma ga odpošlje, zato noben drug glagol ni ustrezen (glagoloma *izdati* in *odposlati* bi, če mislimo na prejemnikovo stran, lahko dodali še *prejeti*).

Akreditiv

V diplomatskem žargonu je *akreditiv* termin, ki izhaja iz besede *credentials* (angl.) oziroma *lettres de créance* (fr.). V slovenščini je daljša verzija teh izrazov termin *akreditivno pismo*, pri čemer lahko v tej obliki opazimo vpliv angleščine in francoščine, prav tako pa tudi srbohrvaščine. Udovič idr. (2011: 280–281) izpostavljajo, da je v slovenščini bolj smiselno uporabljati *poverilna pisma* oziroma *poverilnice*, pri čemer trdijo, da je dodana vrednost uporabe besede *poverilnica*¹⁵ predvsem v njeni enoznačnosti (samostalniški *pismo* ne prispeva k razumevanju, za kaj v resnici gre).¹⁶

Slovar slovenskega knjižnega jezika – SSKJ (2014) termin *akreditiv* razlaga v dveh pomenih iz dveh različnih kontekstov, in sicer kot (1) »pismeno izjavo

¹⁵ Postopek predaje poverilnice šefu države SSKJ (2014) imenuje *akreditacija*. To je po našem mnenju zastarelo oziroma v kopici akreditacij, ki smo jim priča v sodobnem svetu, premalo enoznačno, zato sami za ta postopek predlagamo v premislek nova termina, in sicer *poveritev* ali *poverjenje*.

¹⁶ Uradni prevod DKDO (Simoniti idr., 2014) uporablja termina *poverilnica* in *poverilna pisma* izmenjaje.

banke, da bo izplačala znesek pod določenimi pogoji» (kvalifikator *fin.*) in kot (2) »pooblastilne listine, ki jih poslanik ob nastopu službe izroči poglavarju tuje države; akreditivna pisma« (kvalifikator *polit.*). Tudi v izjavah poslancev v državnem zboru najdemo ta dva konteksta, ki jima je pridružen še tretji, a z *akreditivom* nič v prvih dveh kaj skupen, in sicer kontekst novinarske akreditacije (dovoljenja, da novinar opravlja svoje delo v državnem zboru).¹⁷ Korpus *siParl 2.0* pokaže, da je v poslanskih razpravah več kot 50 od 80 zadetkov povezanih s finančnim razumevanjem termina *akreditiv* (npr. »Oprostite, dame in gospodje, če jaz govorim o kreditu, če govorim o garanciji, če govorim o **akreditivu**, to je vse eno in isto.«; France Arhar, Odbor za finance in monetarno politiko, 26. nujna seja, 8. 5. 2015), v nekaj primerih pa je termin *akreditiv* uporabljen v kontekstu dostopa novinarjev do sej državnega zbora (»Mislim, da bi mnogi naši novinarji **izgubili akreditiv**, če bi na tak način poročali o dogajanjih iz parlamenta, kot poročajo slovenski.«; Zmago Jelinčič, 34. redna seja državnega zbora, 28. 9. 1995), le v šestih primerih se termin *akreditiv* pojavi kot del izrazja s področja diplomacije (tabela 2).

Tabela 2: Stilno in vsebinsko neustrezna uporaba besede *akreditiv*

Uporaba	Komentar	Vir
Mi vsi vemo, da smo bili soočeni z javnimi izjavami ameriškega ambasadorja, še pred tem, ko je predal akreditive .	Vsebinsko ustrezna uporaba termina ustrezna; ustrežneje bi bilo uporabiti termin <i>poverilnice</i> .	Zunanji govornik, Odbor za zunanjo politiko, 38. redna seja, 5. 12. 2001
Ko bosta gospod Vrhunc in gospod Juri izgubila pač to mesto, če bosta izgubila, bo akreditiv ostal odprt in v bistvu delamo tukaj za državo, ne pa za to, da potrjujemo te konkretne osebe.	Napačno razumevanje in neustrezna raba besede <i>akreditiv</i> oziroma <i>poverilnica</i> (poverilnica ne ostaja 'odprta').	Zmago Jelinčič, Odbor za mednarodne odnose, 3. redna seja, 4. 2. 1997
Gospod Peterle, akreditiv je odprt in potem, ko prinese kredenciale novi veleposlanik, se to samo potrdi, ne pa da se ponovno sklepa in odpira predstavništvo.	Napačno razumevanje besede <i>akreditiv</i> oziroma <i>poverilnica</i> in napačna raba (poverilnica ne ostaja »odprta«). <i>Akreditiv = kredencial = poverilnica</i> .	Zmago Jelinčič, Odbor za mednarodne odnose, 3. redna seja, 4. 2. 1997

¹⁷ Novinarsko akreditacijo SSKJ (2014) definira kot »pooblastilo komu za zastopanje določene organizacije, opravljanje določene naloge: akreditacije za novinarje [...]«

Uporaba	Komentar	Vir
In neimenovanje veleposlanikov pa se reflektira v zadnjih dveh mesecih kot huda posledica, kajti slovenska diplomacija ni imela na ključnih mestih veleposlanika z akreditivi in pooblastili.	Neustrezna raba in nerazumevanje postopkov. Veleposlanik, ki je akreditiran, tj. je predal <i>poverilnice</i> , ima polna pooblastila. Če ni akreditiran, potem nima nikakršnih pooblastil v državi sprejemnici.	Jožef Jerovšek, Odbor za zunanjo politiko, 6. redna seja, 21. 5. 2009
Dejal je, da so korake za to, da se stanje legalizira in da začne dogovore o sklenitvi zakonitega sporazuma z Izraelom, storili šele pred kratkim, v času, ko je bil v Sloveniji izraelski veleposlanik, ki je predajal akreditive .	Primerna uporaba, primerneje bi bilo, če bi uporabili izraz <i>poverilnice</i> .	Janez Janša, 9. redna seja, 20. 5. 1998
In tu bi dal pripombo kolegu Drobniču, kako je veleposlanik Young [...] dajal intervjuje slovenskim občilom, še preden je sploh prišel v Slovenijo oziroma še preden je dobil akreditive , kar seveda je diplomatski škandal brez primere [...]	Delno pravilna uporaba. Načeloma se <i>akreditivi/poverilnice</i> predajo, čeprav jih je treba, da bi jih predali, najprej dobiti; toda ustaljena jezikovna raba je <i>predaja poverilnic</i> (<i>poverilnih pisem</i> oziroma <i>akreditivnih pisem/akreditivov</i>).	Jaša Zlobec Lukič, 13. izredna seja, 17. 1. 2002

Vir: lastna analiza

Analiza izbranih izjav je pokazala, da so poslanci besedo *akreditiv* bodisi uporabili v napačnem kontekstu bodisi bi jo lahko nadomestili s slovenskim terminom *poverilna pisma* ali *poverilnice*. V nekaterih primerih se kaže tudi nerazumevanje razmerja med privolitvijo/soglasjem in predajo poverilnic(e), in sicer takrat, kadar poslanci govorijo, da je »akreditiv odprta«, kar dejansko pomeni, da je država sprejemnica privolila v imenovanje nekoga za veleposlanika. Med privolitvijo in predajo poverilnic posameznik ali posameznica namreč še ni uradno veleposlanik ali veleposlanica v drugi državi, temveč samo kandidat ali kandidatka za veleposlanika ali veleposlanico (*ambassador-designated*). V diplomatskopравни doktrini se namreč uporablja pravna in simbolna fikcija, da nekdo postane veleposlanik v trenutku,¹⁸ ko šefu države izroči poverilnice.

¹⁸ 16. člen DKDO to diplomatskopravno in simbolično fikcijo definira zelo natančno, ko pravi: »Prednostni vrstni red vodij diplomatskih predstavništev se v vsakem razredu določi **po datumu in uri** prevzema njihovih funkcij v skladu s 13. členom.« [Poud. avt.]

Chargé d'affaires in o(d)pravnik poslov

*Chargé d'affaires*¹⁹ oziroma (po slovensko) *o(d)pravnik poslov*²⁰ sta v diplomaciji izraza, ki brez dodatnih pojasnil ne pomenita veliko. Če ju želimo razumeti, so vedno ključne kratice oziroma oznake, ki jih dodamo tema terminoma. Če bi *odpravnika poslov* želeli razumeti kot rang²¹ (ki ga določa 14. člen DKDO), potem bi terminu *chargé d'affaires* morala slediti ali kratica *e. p.* (*en pied*) ali *e. t.* (*en titre*). V slovenščini bi bil ta rang diplomata imenovan *odpravnik poslov*.²² Termin *chargé d'affaires* lahko uporabimo v drugem primeru dalje tudi tedaj, kadar govorimo o kom, ki posle na veleposlaništvu opravlja začasno, ker je veleposlanik odsoten zaradi dopusta, odhoda v domovino, bolezni ali smrti (prim. 19. člen DKDO). V diplomatskem sporočanju se je za tak primer uveljavil izraz *chargé d'affaires* a. i. (*ad interim*), ki poudarja njegovo začasnost. V slovenskem jeziku diplomacije že dolgo let za tovrstno nadomeščanje veleposlanika uporabljamo izraz *začasni odpravnik poslov* (kar označuje njegovo začasno naravo), ki smo ga v diplomatskem žargonu okrajšali v kratico, ki prehaja v splošno besedo, *zop*²³ (npr. *zop Mihelič*, *zop dr. Andrejevič* ipd.).²⁴

Z vidika ustrezne rabe strokovnih izrazov je pomembno, kako so poslanci in poslanke ta dva termina uporabljali ter ali so v govorjenju pogosteje uporabljali tujko ali izvoren slovenski strokovni termin (tabela 3).

¹⁹ V diplomaciji se izjemno pogosto, ne glede na jezik sporazumevanja, uporablja kar izraz *chargé d'affaires*, pri čemer se običajno misli na *začasnega odpravnika poslov*. Zanimiva razlika je v ruskem jeziku, v katerem uporabljajo prevod *poverennyh v delah*, to pa pomeni nekoga, ki ima pooblastilo za opravljanje nekega dela.

²⁰ Udovič idr. (2011: 282) opozarjajo, da je slovenski termin nastal pod močnim vplivom srbohrvaščine, ki za ta rang ali funkcijo uporablja izraz *otpravnik poslova*. V slovenskem jeziku bi bil boljši izraz *opravnik poslov* (Bohte in Sancin 2006: 107), saj ta posameznik posle opravlja, a Udovič idr. (2011: 282) trdijo, da izraza, ki se splošno uporablja, danes »ne bi bilo smiselno spreminjati«.

²¹ Gre za položaj, ki ga ima ta oseba v diplomaciji. 14. člen DKDO namreč določa, da je *odpravnik poslov* na položaju tretjega ranga, *poverilnice* predaja (v nasprotju s prvima dvema) ministru za zunanje zadeve oziroma njegovemu pooblaščenцу (v Sloveniji je to vodja Diplomatskega protokola).

²² Lahko bi ga, če bi strogo sledili izvirniku, imenovali tudi *naslovni odpravnik poslov*.

²³ Običajno to kratico v depešah in drugih diplomatskožargonskih zapisih pišejo z malimi črkami.

²⁴ Natančna analiza *Zakona o zunanjih zadevah* (NPB8) pokaže, da omenjeni zakon jasno razlikuje med 'časovno' in 'položajno' komponento odpravnštva poslov.

Tabela 3: Uporaba terminov *chargé d'affaires/o(d)pravnik poslov* in njihova kontekstualizacija

Uporaba	Komentar	Vir
V zunanjem ministrstvu so to stvar študirali in jo še študirajo, sam sem osebno stopil v stik z veleposlanikom, » chargé d'affaires « pred Republiko Slovenijo, ki je, kot veste, na Dunaju [...].	Neustrezna formulacija in po nepotrebnem uporabljena tujka. Če je bil poslanec v stiku z veleposlanikom, potem ni bil z <i>odpravnikom poslov</i> . Prav tako ne vemo, ali je bil v stiku z <i>začasnim odpravnikom poslov</i> ali <i>naslovnim odpravnikom poslov</i> .	Andrej Bajuk, predsednik vlade, 52. izredna seja, 14. 7. 2000
[Z]lasti zaradi gospodarskih interesov morala Slovenija imeti v Sarajevu čimprej veleposlanika [...]. Menim, da pri tem že kasnimo in menim, da bi vsaj za začetek bilo dobro čimprej imeti tam odpravnika poslov .	Nepravilna uporaba termina. Poslanec je verjetno mislil na <i>začasnega odpravnika poslov</i> , a iz besedila to ni jasno, saj formulacija povzroča zmedo.	Franc (Feri) Horvat, 25. redna seja, 26. 10. 1994
[...] Kajti to bi pomenilo, da bi tudi odpravniki poslov bili podvrženi enaki proceduri kot veleposlaniki v matičnem delovnem telesu v državnem zboru.	Pravilna uporaba termina, saj gre za položaj/rang.	Jelko Kacin, Odbor za zunanjo politiko, 23. redna seja, 9. 5. 2001
Tudi odpravnik poslov na ameriškem veleposlaništvu je za Slovensko tiskovno agencijo prav tako potrdil, da je bila hrvaška izjava v vseh pogledih enostranska.	Napačna uporaba termina, saj gre za <i>začasnega odpravnika poslov</i> .	Samo Bevk, 24. izredna seja, 26. 5. 2010
Najprej bi rekel to, da ni neobičajno, da je ob menjavi veleposlanikov na DKP tudi krajše obdobje, ko veleposlaništvo vodi odpravnik poslov .	Napačna uporaba termina, saj gre za <i>začasnega odpravnika poslov</i> .	Samuel Žbogar, 12. redna seja, 14. 12. 2009
Mislim, da je bolje imeti dobre veleposlanike, kot pa da se bojimo, če bo en mesec ali pa tri mesece opravljal posle odpravnik poslov .	Napačna uporaba termina, saj gre za <i>začasnega odpravnika poslov</i> .	Samuel Žbogar, 10. redna seja, 23. 10. 2009
V teh svetovnih političnih prestolnicah nismo imeli veleposlanikov, ampak le odpravnike poslov .	Napačna uporaba termina, saj gre za <i>začasnega odpravnika poslov</i> .	Jože Tanko, 23. izredna seja, 3. 5. 2010

Vir: lastna analiza

Izjave poslancev in drugih, ki so bili prisotni na sejah državnega zbora, kažejo, da posamezniki med *naslovnim odpravnikom poslov* (kot rangom) in *začasnim odpravnikom poslov* (kot posameznikom, ki začasno nadomešča koga po rangi) običajno ne razlikujejo. Za obe funkciji uporabljajo poenostavitev *odpravnik poslov*, kar seveda povzroča zmedo in nerazumevanje. Neustrezna raba izraza za drug koncept v določenem kontekstu poslušalca/bralca celo zavede, zato je smiselno biti pri tem zelo natančen, predvsem pa jasno nakazati, ali govorimo o diplomatskem rangi ali pa o časovnem nadomeščanju posameznika.

Ambasada, ambasador in ambasadorka

Termina *ambasador* in *ambasadorka* govorci v slovenskem jeziku pogosto uporabljajo; prav tako pogosto uporabljajo izvorni termin, iz katerega sta bili izpeljani ti besedi, tj. *ambasada*.²⁵ Gre za termine, ki so izposojenke in nadomeščajo termine *veleposlaništvo*, *veleposlanik* in *veleposlanica*. Snoj (2016) v etimološkem slovarju razlaga, da je termin *ambasada*:

[t]ujka, prevzeta prek frc. *ambassade* 'ambasada' iz it. *ambasciata*, kar je izposojeno iz provan. *ambaisada* 'poslaništvo'. Provan. beseda je izpeljana iz izposojenke iz neke germ. predloge, got. *andbahti* 'funkcija, služba' ali stvnem. *ambaht* 'služabnik'. Got. in stvnem. besedo imajo za izposojenki (eventualno prek lat. *ambactus* 'uslužbenec') iz neke kelt. predloge, ki se je morala glasiti *ambactos in ki je sorodna z ir. *imm-agim* 'pošiljam' (LaÉ, 27, Ga, 32, WH I, 36).²⁶

Tudi v neuradnih prevodih DKDO v slovenščino si avtorji niso bili enotni pri tem, ali termin *ambasador* sloveniti ali ne. Simoniti (1994: 34) ga ne (v oklepaju dodaja slovenski ekvivalent *veleposlanik*), drugače se odločita Bohte in Sancin (2006: 255), ki termin *ambasador* nadomeščata s sopomenko *veleposlanik*.

Usidranje terminov *ambasada*, *ambasador* in *ambasadorka* v slovenskem jeziku lahko pojasnimo z vplivom srbohrvaščine na slovenski jezik diplomacije. Podobno kot pri *odpravniku poslov* velja, da je imela srbohrvaščina močan vpliv na slovenski jezik diplomacije. Do leta 1965 so se mednarodne konvencije s področja diplomacije prevajale le v srbohrvaški jezik, med njimi seveda tudi DKDO. Ker je bil tudi jugoslovanski v (notranje)diplomatski praksi uradovalni

²⁵ Ta se v analiziranem korpusu pojavi 709-krat, zato je ne bomo natančno analizirali, temveč pokazali le na najbolj očitne napake.

²⁶ De Magalhaes (1988: 30–31) meni podobno, kot razlaga Snoj, in pravi, da naj bi se termin *ambasador* prvič pojavil v italijanskih mestnih državah v 13. stoletju, in sicer v obliki *ambaxiator* ali *ambactiator*, v Franciji pa stoletje poprej, in sicer v oblikah *ambassadeur* oz. *ambaxateur*. Sam trdi, da ima termin keltske korenine, a se je prek latinske besede *ambactus*, ki naj bi označevala vazala, strežnika ali zasebno služinčad, prelil v občo rabo srednjeveške italijanščine. Tudi druga razlaga, da naj bi bil termin *ambasador* gotskega izvora, je sorodna, saj naj bi termin izhajal iz besede *andbahti*, ki tudi pomeni strežnika oz. strežaja.

in pogovorni jezik srbohrvaški (zanemarimo dejstvo, da so bili uradno v Jugoslaviji vsi jeziki »tudi« v diplomaciji enakopravni), so se termin *ambasada* in njegove izpeljanke uveljavili in kot takšni ostali v uporabi še danes. Tega sta se zavedala tudi Simoniti in Jager Agius (2014: op. 29), ko sta pojasnjevala, da se »[z]a veleposlanika v praksi uporablja tudi tujka ‘ambasador’«. ²⁷ Seveda ta poudarek ni pomemben le zaradi pravilnosti ugotovitve, ampak tudi zato, ker nakazuje usmerjenost avtorjev omenjene razprave, da bi v slovenskem knjižnem jeziku diplomacije termin *ambasada* ²⁸ (in izpeljanke) nadomestili s terminom *veleposlaništvo* (in izpeljankami). V tabeli 4 navajamo nekaj primerov rabe besed *ambasada*, *ambasador* in *ambasadorka* iz govorov v državnem zboru. ²⁹

Tabela 4: Uporaba terminov *ambasada*, *ambasador* in *ambasadorka* ter njihova kontekstualizacija

Uporaba	Komentar	Vir
In seveda kar nekaj ambasad zdaj posluša to debato, kakršnakoli je.	Napačna uporaba termina. Mišljeno je, da razpravo poslušajo diplomati, ki delujejo v Sloveniji.	Franc Trček, 12. redna seja, 26. 10. 2015
Imeli smo vplive francoske ambasade , direktne in Evropske banke za razvoj, ki je plačevala svoje študije in jih je nosila na ministrstvo h gospodu Žarniću.	Napačna uporaba termina. Govornik misli na diplomate, ki so (bili) zaposleni na Veleposlaništvu Republike Francije v Sloveniji.	Uroš Macerl, zunanji, Odbor za infrastrukturo, okolje in prostor, 17. redna seja, 10. 2. 2016
Slovenija je svoj delež pri tem, ko je bila kontaktna ambasada za vstop Črne gore v zaveznitvo, izpolnila [...].	Deloma napačna uporaba termina. Gre za pogovorni izraz, ki se običajno uporablja v pomenu ‘vstopna točka’ (<i>entry point</i>). ³⁰	Žan Mahnič, 33. izredna seja, 8. 6. 2016

²⁷ Cerar (2021: 28) v svojem *Diplomatskem pojmovniku* pri pojasnjevanju gesla *ambasador* uporablja termina »veleposlanik, diplomat (diplomatski agent) najvišjega ranga«.

²⁸ Zanimivo je, da SSKJ (2014) pri tem ne navaja nobenega kvalifikatorja, pa bi ga, vsaj po našem mnenju, moral, npr. *strok*.

²⁹ Nasploh imamo v strokovnem jeziku diplomacije kar nekaj takih besed, ki se uporabljajo izmenično in so sopomenke: poleg *ambasade/veleposlaništva* je treba dodati še par *ambasador/veleposlanik* oz. *ambasadorka/veleposlanica*, pa par *ataše/svetovalec* ipd.

³⁰ Vstopna točka (angl. *entry point*) predstavlja običajno tisto državo, ki »zastopa« interese druge države oziroma pomaga drugi državi pri včlanjevanju v mednarodno organizacijo. Včasih se takšna država imenuje tudi *sponzor*. Sponzor slovenskega članstva v Združenih narodih je bila Islandija.

Uporaba	Komentar	Vir
Na sejo sem povabil tudi tri veleposlanike iz treh ambasad , to so Združene države Amerike, Ukrajina in pa Poljska, da predstavijo vsaka svoj vidik	Podvajanje. Veleposlaniki so na čelu veleposlaništev, to pa pomeni, da bi bilo mogoče izpustiti del »iz treh ambasad« in samo navesti države.	Žan Mahnič, Odbor za obrambo, 21. redna seja, 5. 4. 2018
V obstoječe prostore bilateralne ambasade smo vključili tudi prostore za OECD.	Napačna uporaba termina. Ne obstajajo bilateralna (bolje: dvostranska) veleposlaništva. Vsa veleposlaništva so »dvostranska« (med dvema državama).	Samuel Žbogar, Odbor za zunanjo politiko, 44. redna seja, 13. 10. 2010
Potem imamo veleposlaništva, ki so multilateralna, kjer moraš poznati svetovno politiko, biti ambasador pri OZN, v New Yorku, zahteva povsem specifična znanja	Napačne kombinacije in napačna uporaba. Veleposlaništva so dvostranska, mnogostranska so <i>stalna predstavništva</i> . Pri Združenih narodih ima Slovenija tako <i>stalnega predstavnika</i> (in ne veleposlanika).	Karl Erjavec, zunanji, Odbor za zunanjo politiko, 34. redna seja, 3. 7. 2013
Tudi to je bil razlog, da smo sicer zelo uspešnega sodelavca, državnega sekretarja dr. Genoria [...] ga poslali za ambasadorja v Bruselj.	Napačna uporaba termina, saj gre za Evropsko unijo, ki je organizacija <i>sui generis</i> in ni država. Dr. Rado Genorio je bil <i>stalni predstavnik</i> .	Borut Pahor, zunanji, 22. redna seja, 15. 10. 2010
Mi v Ljubljani nimamo diplomatskega predstavništva in ambasadorja Evropske unije, ampak Evropske komisije, ki je institucija Evropskih skupnosti.	Napačna uporaba termina. Gre za takratno predstavništvo Evropske komisije, ki sploh ni imelo ranga veleposlaništva (tudi po vstopu Slovenije v Evropsko unijo ga nima).	Borut Bohte, zunanji, Ustavna komisija, 11. redna seja, 16. 1. 2003
Ambasador v Bruslju bo moral poznati tako izhodišče, ko se bo pogovarjal s predstavniki NATO pakta, ali s kom drugim.	Napačna uporaba termina. Kot je bilo pojasnjeno, pri mednarodnih organizacijah državo predstavlja <i>stalni predstavnik</i> .	Janez Janša, 8. redna seja, 19. 5. 1993

Vir: lastni prikaz

Izraz *ambasador* se v slovenskem jeziku pogosto uporablja tudi v prenesenem pomenu, kadar se hoče nakazati pomemben mednarodni dosežek določenega

posameznika, npr. športnika, gospodarstvenika, kulturnika ali znanstvenika, s katerim ta oseba na tujem spodbuja željo in interes po (s)poznavanju njegove matične države. Tudi v razpravah v državnem zboru smo zasledili nekaj takih primerov, pri čemer smo izluščili dva najbolj povedna, in sicer: (1) »Ko na Facebooku objavim sliko Ilke Štuhec in napišem, bravo, čestitam Ilka, ti si slovenska **ambasadorka** in tako dalje, mi kakšen komentator napiše, kaj si pa ti kot politik naredil za ta uspeh«³¹ ter (2) »Naše kulturne ustanove v zamejstvu in tudi drugod po svetu so neredko tudi **ambasade** slovenske kulture v tujini.«³²

* * *

Nekaj izsekov iz poslanskih razprav pokaže, da je uporaba termina *ambasada* in njegovih izpeljank v pogovornem slovenskem jeziku ustaljena, je pa v prevodu dokumentov ne najdemo; to pomeni, da je v zbornem jeziku redko uporabljena. Kljub temu pa je za razvoj jezika diplomacije smiselno govorce osveščati o prednostih uporabe udomačenih terminov, ki se bodo čez čas »prijeti« tudi v splošni javnosti.

Demarša in depeša

Četudi v sliki 1 termina *depeša* nismo prikazali, saj smo menili, da je termin dovolj jasen, smo pri analizi ugotovili, da je pogosto zamenjan s terminom *demarša*. Zato smo se odločili pojasniti razliko med tema dvema instrumentoma v diplomatskih odnosih.

Depeša (fr. *dépêche*, angl. *dispatch*, amer. *cable*, nem. *Depesche*) je sredstvo komuniciranja med ministrstvom za zunanje zadeve in diplomatskimi ali konzularnimi³³ predstavništvi iste države (npr. slovensko ministrstvo z depešo našim veleposlaništvom nekaj naroči – reče se, da jim »da inštrukcijo oziroma navodilo«). Ima ustaljeno strukturo ter je namenjena samo notranji javnosti.³⁴ V nasprotju z depešo je *demarša* (fr., nem., angl. *démarche*) oblika t. i. zunanjega komuniciranja, ki ga ministrstvo za zunanje zadeve ob kakem, za državo običajno neprijetnem dogodku izroči drugi državi.³⁵ Z njo protestira

³¹ Jožef Horvat, 28. redna seja, 22. 3. 2017.

³² Karen Ulian, zunanja udeleženka, Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, 1. srečanje, 5. 7. 2012.

³³ V slovenščini se pogosto uporablja termin *diplomatsko-konzularna predstavništva* (DKP), to pa je preveč posplošeno oziroma napačno, saj so predstavništva redko diplomatsko-konzularna, večinoma so bodisi diplomatska ali pa konzularna.

³⁴ Snaj (2016) ugotavlja, da je termin *depeša* v slovenščino prišel iz francoščine, in sicer iz besede *dépêcher*, to pa naj bi pomenilo 'hitro odpraviti, odposlati'.

³⁵ Cerar (2021: 90) termin *demarša* razume širše, kot enakovrednico diplomatski noti, saj pravi, da se z demaršo »obvešča ali išče informacija, predlaga, pa tudi nasprotuje ali protestira«.

zoper kako dejanje ali stališče druge države. Enakovreden izraz *demarši* je *protestna (diplomatska) nota*.³⁶

Razumevajoč razlikovanje med notranjo in zunanjo komunikacijo v diplomaciji ter izhodiščno razlikovanje med *demaršo* in *diplomatsko noto*,³⁷ smo preverili, kako so te diplomatskostrokovne termine rabili govorniki v državnem zboru. Rezultate analize prikazujemo v tabeli 5.

Tabela 5: Uporaba terminov *depeša* in *demarša* ter njihova kontekstualizacija

Uporaba	Komentar	Vir
[Š]vicarski organi, mejni organi pravzaprav zelo brutalno napadli tri slovenske državljane in z njimi ravnali huje, kot bi bili, ne vem, kakšni najhujši kriminalci. Kdaj bo ministrstvo reagiralo na to zadevo? Kakšno depešo oziroma demaršo bo poslalo v Švico?	‘Mešanje’ terminov iz jezika diplomacije [Napačna uporaba je razvidna iz celotnega konteksta povedanega]. Avtor bi moral uporabiti samo termin <i>demarša</i> oziroma <i>protestna nota</i> .	Neznan, Odbor za mednarodne odnose, 130. redna seja, 10. 5. 2000
Žal pa upam, da ne bom šel predaleč, če rečem, da pa seveda so žal neke informacije v ministrstvu za zunanje zadeve, ki kažejo na to, da je poleg uradne demarše naše vlade, prošnje za agrema, da so bile še druge demarše v prijateljsko Sveto stolico v zvezi s tem agremanom.	Napačna uporaba termina, ki vodi do oksimorona demarša vs. prijateljska Sveta stolica. Namesto »uradne demarše« bi morale pisati »zaposila« ali »note«. Termin »druge demarše« je pa sploh napačen.	Neznan, Odbor za mednarodne odnose, 50. redna seja, 13. 5. 1998
Še posebej v tem trenutku, ko s hrvaške strani imamo pač tolmačenja, drugačna tolmačenja memoranduma [...] bo priložnost, da ponovimo naša stališča, ki smo jih nekje podali in na katera smo opozorili hrvaško stran z demaršo , ki smo jo podali odpravniki poslov Hrvaške 6. novembra [...]	Primerna uporaba termina.	Bogdan Benko, zunanji, Odbor za zunanjo politiko, 40. redna seja, 13. 11. 2013

³⁶ SSKJ (2014) *demaršo* definira kot ‘diplomatski ukrep, nastop pri vladi tuje države, navadno kot protest [...]’.

³⁷ Govorniki v diplomatskem žargonu za diplomatsko noto včasih uporabljajo poimenovanje *verbalna nota*, to pa je napačno, saj je *verbalna nota* le ena od oblik diplomatske note.

Uporaba	Komentar	Vir
Jaz vas lepo prosim, da kolega poslanca opozorite, da ni v vladni pristojnosti, da z depešami in protestnimi pismi reagira na govornice [...].	Mešanje terminov iz jezika diplomacije. <i>Depeša</i> je notranja oblika komunikacije in v tem primeru termin ni bil primerno uporabljen. Prav tako v diplomaciji ne obstaja termin <i>protestno pismo</i> , temveč le termin <i>protestna nota</i> .	Janja Sluga, 42. izredna seja, 9. 2. 2017
Ministrica Krebs je napisala neko depešo vsem ministrstvom, da pač ne smejo izplačati plač 5. novembra, tako kot bi morali.	Napačna uporaba termina. Ministri drugim ministrom ne pišejo <i>depeš</i> . Morda pišejo navodila ali priporočila.	Janez Posedi, zunanji, Odbor za gospodarstvo, 15. nujna seja, 16. 7. 2012
Jaz mislim, da niste pričakovali, kolegi iz obeh opozicijskih strank, da bo posamezno ministrstvo bodisi vlada reagirala s protestno noto ali depešo ali ne vem, kakšna terminologija se uporablja v diplomatskih odnosih, že na podlagi zapisa v tržaškemu časopisu Il Piccolo.	Mešanje terminov iz jezika diplomacije. <i>Depeša</i> je notranja oblika komunikacije in v tem primeru termin ni bil primerno uporabljen; pač pa je bil pravilno uporabljen termin <i>protestna nota</i> .	Josip Bajc, 18. izredna seja, 29. 5. 2006

Vir: lastni prikaz

Govorniki državnega zbora so termina *demarša* in *depeša* pogosto uporabili v napačnem kontekstu, mnogokrat so zamenjevali njuno funkcijo, prav tako pa so včasih s pretiravanjem (»uradne demarše« – vsaka demarša je uradna) želeli poudariti predvsem moč uporabljene besede. Prav zaradi naštetega je zelo pomembno, da ozavestimo pri govornicah in tudi drugih uporabnikih razliko med *demaršo* in *depešo*, pri čemer imamo za prvo uveljavljen še en termin (*protestna nota*), drugo pa smo pretvorili v izposojenko in jo tako tudi uporabljamo. To je še posebej pomembno takrat, kadar govorimo o odnosih med državami, saj termin *demarša* deluje veliko ostreje kot *protestna nota*. Medtem ko ima drugi termin v sebi le konotacijo neke dejavnosti države, tj. protesta, pa prvi ustvarja duh visoke napetosti v diplomaciji, saj se z *demaršami* običajno napovedujejo vojne med državami.

Razprava in sklep

V članku nas je zanimalo dvojje: prvič, kako poslanke in poslanci Državnega zbora Republike Slovenije uporabljajo strokovno izrazje s področja diplomacije

(torej kako znotraj svojih razprav uporabljajo jezik stroke), in drugič, kako se je v političnem jeziku diplomacije usidrala slovenska terminologija. Na podlagi kvantitativne in kvalitativne analize podatkov iz korpusa besedil *siParl 2.0* smo ugotovili predvsem naslednje: v veliko primerih poslanke in poslanci v svojih govornih nastopih uporabljajo strokovne izraze neustrezno ali poljudno. To se kaže v več primerih, mdr. tudi v primeru besedne zveze ali širše stavčne zgradbe, da je bil (1) »agrema(n) podeljen«, (2) »agrema(n) dobljen«, (3) »akreditiv odprt«, (4) »akreditiv dobljen« ipd. Če izpustimo, da uporabljajo tujko za koncept, ki ima slovensko inačico (poverilnica, poverilna pisma oziroma privolitev/soglasje), je v takšnem izražanju tudi veliko dejstvenih netočnosti, saj se »akreditiv« ne odpira ali dobiva, »agrema(n)« ne podeljuje ali dobiva ipd. Podobno je tudi z drugimi strokovnimi izrazi, ki so bili v poslanskih razpravah uporabljeni nenatančno oziroma ne nujno v kontekstu, ki bi bil z vidika strokovnega jezika diplomacije ustrezen.

Analiza dalje potrjuje, da poslanke in poslanci v svojih nastopih, ko govorijo o diplomaciji, pogosto ne uporabljajo jezika stroke, temveč publicistični in pogovorni jezik, in to predvsem zato, da bi bili bližje svojim volilkam in volilcem. A prav z izbiro takšnega jezikovnega koda opuščajo strokovni jezik ter njegove temeljne značilnosti, tj. (a) enournost in sistemskost v povezavi s pojmovnim svetom in poimenovalnim jezikom stroke, (b) knjižnost, (c) čustveno nezaznamovanost in kratkost oziroma zgoščenost, s tem pa lahko povzročijo tudi zmedo. Tu bi morali poslanci in poslanke v državnem zboru bolj upoštevati uradnost govornega položaja in zato uporabljati knjižni jezik ter v razpravah o strokovnih vprašanjih nameniti več pozornosti ne samo vsebini določenega zakonodajnega predloga (oziroma nestrinjanju glede te), temveč tudi primerni rabi strokovnih izrazov predmetnega področja.

Končno: politični jezik je tako strokovno kot jezikovno jezik številnih posebnosti, zato bi mu morali v raziskovanju nameniti več prostora. Ne samo zaradi njegovih posebnosti, temveč predvsem zato, ker prek zaslonov in preko družbenih omrežij intenzivno vpliva na oblikovanje jezikovne krajine. Zato ga velja bolj raziskovati ter politične odločevalce tudi opozarjati na neustrezno rabo strokovnih terminov.

Literatura in viri

Borut BOHTE, Vasilka SANCIN, 2006: *Diplomatsko in konzularno pravo*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Božo CERAR, 2021: *Diplomatski pojmovnik*. Ljubljana: Ministrstvo za zunanje zadeve in Založba Fakultete za družbene vede.

Teun van DIJK, 1980: *Textwissenschaft. Eine Interdisziplinäre Einführung*. München: DT Verlag. https://books.google.si/books?id=MPUdIFJmH64C&pg=PR3&source=gb_s_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=false (23. 6. 2024).

Dunajska konvencija o diplomatskih odnosih, 1961/64. *Diplomatsko in konzularno pravo. Diplomatsko pravo – izbrane konvencije*. Ur. Iztok Simoniti. Ljubljana: Ministrstvo za zunanje zadeve in Založba Fakultete za družbene vede. 213–251.

Richard HAASS, 2013: *Foreign Policy Beings at Home*. New York: Basic books.

Jasmin HODŽIĆ, 2021: Hrvatski i bosanski jezik v RBiH (1992–1995) u svjetlu teorije jezičkog imperijalizma: jezička politika i školstvo. *Slavia Centralis* 14/1, 64–79.

Janja HOJNIK, 2018: Nacionalni jeziki v EU: med pravno zavarovano vrednoto in oviro za delovanje enotnega trga. *Slavia Centralis* 11/2, 16–32.

Nataša HRIBAR, 2001: Vprašanje skladenjske zapletenosti povedi v govorjenem jeziku politikov. *Jezik in slovstvo* 47/7–8, 315–329.

Nataša HRIBAR, 2006: *Sodobni slovenski politični jezik*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Damjan HUBER, 2022: Poudarki v slovenskem medijskem govoru z vidika izbranih jezikovnih enot. *Jezik in slovstvo* 67/4, 17–27.

Marko JESENŠEK, 2018: Slovenščina kot učni jezik in jezik sporazumevanja v slovenskem šolstvu. *Slavia Centralis* 11/2, 105–118.

Monika KALIN GOLOB, 2001: *Jezikovne reže*. Ljubljana: GV Revije.

Monika KALIN GOLOB, 2008: *Jezikovnokulturni pristop h knjižni slovenščini*. Ljubljana: Založba Fakultete za družbene vede.

Tomo KOROŠEC, 1998: *Stilistika slovenskega poročevalstva*. Ljubljana: Kmečki glas.

Mira KRAJNC, 2005: Poskus oblikovanja meril za tvorbo učinkovitega javnega govorjenega političnega besedila. *Slavistična revija* 53/1, 27–47.

Mira KRAJNC IVIČ, 2015: Kohezivno-konektorska sredstva v besedilih, nastalih v predvolilnih obdobjih. *Slavistična revija* 63/3, 269–283.

Simona KRANJC, 1997: Govorjeni diskurz. *Jezik in slovstvo* 42/7, 307–319.

Andreja LEGAN RAVNIKAR, 2009: Razvoj slovenskega strokovnega izrazja. *Terminologija in sodobna terminografija*. Ur. Nina Ledinek, Mojca Žagar Karer in Marjeta Humar. Ljubljana: Založba ZRC SAZU, 49–73.

Tina LENGAR VEROVNIK, 2018: Jezikovna uredniška politika in slovenski radijski mediji. *Slavia Centralis* 11/2, 144–157.

Jose Calvet de MAGALHAES, 1988: *The pure concept of diplomacy*. New York: Greenwood Press.

Andrej PANČUR, Tomaž ERJAVEC, Mihael ŠORN, Neja HRIBAR BLAJ, 2020: Slovenian parliamentary corpus (1990–2018). *siParl 2.0*, Slovenian language resource repository CLARIN.SI. 6. <http://hdl.handle.net/11356/1300> (23. 6. 2024).

Marija PERIĆ ŠORMAZ, 2024: Pejoracija i imenovanje političara u komentarima čitatelja. *Slavia Centralis* 17/1, 77–97.

Breda POGORELEC, 1965: *Vprašanja govorjenega jezika. Jezikovni pogovori*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Pogovor z osebo A (različna leta, 2023, verifikacija 2024). *E-pošta, korespondenca*, 3. 7. 2024.

Robert D. PUTNAM, 1988: Diplomacy and domestic politics: the logic of two-level games. *International Organization* 42/3, 427–460.

Deborah, SCHIFFRIN, 1994: *Approaches to discourse*. Bambridge: Blackwell.

Iztok SIMONITI, 1994: *Diplomatsko pravo*. Ljubljana: Založba Fakultete za družbene vede.

Iztok SIMONITI (ur.), 2014: *Diplomatsko pravo – izbrane konvencije*. Ljubljana: Ministrstvo za zunanje zadeve in Založba Fakultete za družbene vede.

Iztok SIMONITI, Irena JAGER AGIUS, 2014: Diplomatsko in konzularno pravo. *Diplomatsko pravo – izbrane konvencije*. Ur. Iztok Simoniti. Ljubljana: Ministrstvo za zunanje zadeve in Založba Fakultete za družbene vede, 3–60.

Slovar slovenskega knjižnega jezika – SSKJ, 2014. <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=%2A> (23. 6. 2024).

Mojca SMOLEJ, 2006: *Vpliv besedilne vrste na uresničitev skladenjskih struktur (primer narativnih besedil v vsakdanjem spontanem govoru)*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Marko SNOJ, 2016: *Geslo 'ambasador' v Etimološkem slovarju*. <https://www.fran.si/193/marko-snoj-slovenski-etimoloski-slovar/4284769/ambasda?FilteredDictionaryIds=193&View=1&Query=ambasador&referencedHeadword=ambas%c8%83dor> (23. 6. 2024).

Hotimir TIVADAR, 2015: Razmerje med domačim in tujim v govorjenem knjižnem jeziku 3. tisočletja. *Leopold Volkmer: Prvi posvetni pesnik na slovenskem Štajerskem*. Ur. Marko Jesenšek. Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta. 139–149.

Jože TOPORIŠIČ, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja.

Boštjan UDOVIČ, 2023: »Le vstani, vbórni národ moj, do dānes v prah teptán«: o nastajanju diplomatske terminologije na Slovenskem in njenih zagonetkah. *Teorija in praksa* 60/2, 253–268.

Boštjan UDOVIČ, 2016: Vpliv jezika diplomacije na normo knjižnega jezika. *Slavistična revija* 64/3, 365–384.

Boštjan UDOVIČ, Monika KALIN GOLOB, 2019: Med navdušenjem in razočaranjem: analiza poročanja treh slovenskih tiskanih dnevnikov o odločbi arbitražnega sodišča. *Slavistična revija* 67/4, 587–603.

Boštjan UDOVIČ, Tanja ŽIGON, Marija ZLATNAR MOE, 2011: Posebnosti prevajanja strokovnega jezika diplomacije: primer Dunajske konvencije o diplomatskih odnosih. *Slavistična revija* 59/3, 269–291.

Darinka VERDONIK, Iztok KOSEM, 2012: Key word analysis of discourses in Slovene speech: differences and similarities. *Linguistica* LII/1, 309–321.

Darinka VERDONIK, Ana ZWITTER VITEZ, 2020: *Slovenski govorni korpus Gos*. 1. e-izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2020.

Tina LENGAR VEROVNIK, Monika KALIN GOLOB, Monika, 2020: Vpliv družbeno-političnih sprememb na medijske jezikovne prakse: štiri desetletja po akciji Slovenščina v javnosti. *Teorija in praksa* 57/posebna št., 40–54.

Tina LENGAR VEROVNIK, 2023: Vprašalni nagovori in druge besedilotvorne strategije v intervjujih na radiu in v podkastu: sredstvo žanra ali znak konverzacionalizacije?. *Teorija in praksa* 60/2, 237–252.

Zakon o zunanjih zadevah – ZZZ-NPB8. <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO1611> (23. 6. 2024).

“HOW DID YOU AS A POLITICIAN CONTRIBUTE TO THIS SUCCESS?":
THE USE OF THE LANGUAGE OF DIPLOMACY AMONG MEMBERS OF
THE NATIONAL ASSEMBLY BETWEEN 1990 AND 2018

The aim of this article is to establish how the members of the National Assembly use professional terminology in the field of diplomacy. At the same time, it wishes to determine the extent to which diplomatic terminology is established in the Slovenian language. The research was conducted using the siParl 2.0 text corpus, applying both quantitative and qualitative research methods. The results show that it is frequently the case that members of the National Assembly in their speeches use professional terms inadequately (or even incorrectly) or in a semi-colloquial manner. There are also many cases in which professional terms from the field of diplomacy are not used precisely or even sound flat. The analysis also confirms that members of the National Assembly often use simpler (political) language to relate more with their constituents, even when talking about complex issues. However, precisely by refraining from using “professional terminology” when speaking about these issues, they often cause not only a deviation from the terminology, but also confusion about what they really want to express and what message they wish to convey.

As a result, the article concludes that a clearer distinction should be made in the debates in the National Assembly between popular (and simpler) political language when it comes to some general political-economic issues, and professional (or more complex) language when it comes to specific issues. This holds especially in the case of the professional language of diplomacy, which ipso facto by its very fabric carries a certain message that does not only have a societal impact, but also an ideological one.